

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
 на пів року 10 кор.
 на чверть року 5 кор.
 на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — 3 Русланових псалмів М. Папкевича.

Виходить у Львові що дня
 крім неділь і руских свят
 о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і
 експедиція «Руслана» під ч. 1.
 п. Домбровського (Хорунжини). Ек-
 педиція місцева в Агенції Со-
 коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
 на попереднє застереження. —
 Реклямації неопечатані відліт
 від порта. — Оголошення зви-
 чайні приймають ся по ціні
 20 с. від стрічки, а в «Наді-
 сланім» 40 с. від стрічки. По-
 дяки і приватні доведення по
 30 с. від стрічки.

Зворот в заграничній політиці.

(X) Мало що не все дивницарство займає ся річю німецького державного канцлера гр. Більова, виголошеною недавно в німецькім державнім соїмі. Німецький канцлер заговорив про тридержавний союз, утворений в 1879. році князем Бісмарком і гр. Андрашом. Сей союз, до якого приступила австрійско-угорська монархія і Італія, забезпечив мир в Європі, але найбільші прислуги висвідчив передовсім Німеччині, котрій грозила небезпечність з одного боку перенятої жалобою пімсти Франції, а з другого боку сердитого тоді на Німеччину царя Олександра. При таких обставинах всіла Німеччина не тільки скрипити ся у внутрі і перевести основну організацію, але також звернути свій вплив і силу до пньших частий світа. Тепер коли вже Німеччина так двинула ся і розвинула свою могутність не тільки економічну, але й війскову на суші а навіть на морі, і то головно завдяки охороні Австро-угорської монархії, проголошує гр. Більов, що тридержавний союз не є для Німеччини абсолютною konieczністю, хоч має для неї велику вартість яко порука мира і удержання status quo.

Давно вже не висловив ся ніякий державний муж про своїх політичних союзників з таким легковаженем і байдужністю, як гр. Більов, а головно відносить ся се до Австро-Угорщини. Справді приходять тут на думку слова чеського посла д-ра Крамаржа про «переграний люксусовий фортеця», висказані в австрійській делегації про тридержавний союз і виходить на те, мовби німецький канцлер згоджував ся з таким поглядом про сей союз.

В дійсности однак справа для Німеччини представляє ся інакше, як би можна вносити із слів німецького канцлера. Для Німеччини і в теперішніх обставинах не є рівнодушне встановлене або розірване тридержавного союзу. Скорше можуть обійти ся без него другі союзні держави, як Італія, а передовсім Австро-Угорщина. Італія вже й тепер нахилє ся більше до Франції і стоїть з нею в умові що-до Тріполісу, а Австро-Угорщина ще менше потребує тридержавного союзу. Її відносини до Росії тепер зовсім приязні, так само і до Франції та Англії. Австро-Угорщина остачуючи в приязних взаєминах з Росією і єї союзницею — Францією, а крім того і з Англією, не потребує тривожити ся якими небудь ворохобнями на Балпаньскім півострові, який головно може їй заподіяти клопоту. Навпаки на случай розв'язання тридержавного союзу остала би Німеччина відокремленою, що для єї політичного становища не було би конечно корисним.

Не думаємо отже, щоби гр. Більов так легкодушно розбивав діло сотворене з великим трудом заходами кн. Бісмарка і гр. Мольткого з підмогою гр. Андрашого. Гр. Більов висловивши, що тридержавний союз не є вже тепер конечною для Німеччини, додав зараз, що всеж таки сей

союз має свою вагу для європейского мира і для удержання status quo. Якаж ціль і яка причина такої суперечности в тих двох реченнях німецького канцлера? Він очевидно знає дуже добре, що Австро-Угорщина вигідно обійде ся без союзу, а Італія легше відотхнула би, не потребуючи з таким висиленем удержувати свої війскові сили. Він знає також дуже добре, які прислуги віддав тридержавний союз Німеччині протягом більш двадцяти літ і яку вагу він може мати для неї і в будучині. Гр. Більову розходило ся о те, щоби «обнизити ціну» дальшого удержання союзу. Німецька цілова тарифа озябла і в Австро-Угорщині і в Італії одушевлена для тридержавного союзу і лише значні зміни в німецькій тарифі можуть довести до відновлення торговельних договорів, з якими також лучить ся посередно і політичний союз сих трех держав. Гр. Більов знає дуже добре, що при удержанню проєктованої цілової тарифи можуть розбити ся торговельні договори, а з ними і тридержавний союз і диятото рад би маловажаєнем тридержавного союзу обнизити ціну торговельних договорів. Однак державні керманічі Австро-Угорщини повинні тямити, що їй легко обійти ся без тридержавного союзу, що їй можна «подорожити ся», і задля того не годить ся робити уступок в користь німецької цілової тарифи, бо може навіть лишне вийде Австро-Угорщина, нагоди торговельні договори не будуть відновлені, о чім в останних часах вже голосять в дивницях.

Огляд минулого року 1901.

А вкінці перейдім гадками мин. рік, чим він визначив ся на нашій Галицькій Русі.

Політичну сторону нашого народного життя найде поважаний читач освітлену у вступній статі попереднього числа. Зачав ся рік сецесією старших а скінчив ся сецесією молодих. Але вже підчас соїмової триднівки рускі послы взяли участь в соїмових нарадах і заняли поєднуюче становище. І що характеристичнійше: зі словами про «згоду і братерство» обоїх народностей виступили москальофіль др. Король і загорілий консолидатор др. Могильницький, якого польські часовиски аби покрити єго кацапофільський наклін, називають «радикалом».

Si duo faciunt idem — non est idem. Коли свого часу Барвінський і Вахнянин толкували, що треба шукати стичних точок з Поляками, а не спрягати ся з москальофільми до сліпої, безпощадної, загальної борби, — так названо їх з народовецького табору паньскими льокаями, мамелюками і т. д. Коляж тепер висказали се іменем руского клубу кацапомани — то вже тепер «Дял ови» стала душа на мірі.

Першого голову «Просьвіти», члена-основателя усіх народних товариств, довголітнього, невипущного співробітника майже всіх політичних і фахових часовисий, якого в «Дял-ї» через десяток літ називали справдішною «машиною до писання», довголітнього дїрїгента «Бюна» і визначного автора і композитора, проф.

Наталія Вахнянина, коли він голосував за дарованем вавельского замку цїсареві, відсуджено від народної чести, зобиджено найнижшими прїзвищами і збойотовано навіть у товариських зносинах. А чиж пієтизм для такї народної старинности, яку огиджують тепер касарняні лайки та проклони, менше усираведливив єго крок, чим вжеєїська справа, за якою встали всі рускі послы як один муж з Королем і Могильницьким на чолі?

І в той час, коли угодові послы голосували за Вавельом, одержував руский нарід «концесії» а тепер коли цілий руский клуб помагає демонструвати против чужої держави, руский нарід доживає «сецесії».

Не пишемо сего тому, мов би ми осуджували теперішнє становище руских послів. Ми завжди як були так і є привклонниками уміркованія і згоди, але згоди опертої на справедливости і уаглядненю пекучих культурних і національних потреб руского народа. Однак мусимо рішучо запротестувати, щоби москальофіль, які до недавня у всяких «консолидациях» відгравали ролю провокаторів і підшувачів — бо они не мають нічого до стрічення — тепер нєраз виступали з олімпною галузкою, як посередники «згоди і братерства».

На церковнім полі зазвачив ся минулий рік двома визначними фактами. Дня 3. січня м. р. відбув ся торжественний вїзд о. митрополита Шенцицкого на львівський митрополічий престол. Сьвітлий муж за сей перший рік своїми візитаціями та розважним веденем справ своєї архидиєцезії зумів з'єднати собі серця і довіре всіх Русинів; ба навіть кацапи, які не можуть укусити, ласять ся у стїп єго престоло.

За починем о. митрополита збуло ся як-раз при кінці року в Жовкві дуже важне торжество відновлення жовківської архимандрії Чина св. Василія Великого. Се високе достоїнство пришло Вп. др. Сарницкому, а становить основу для самостійности і розвою нашого одинокого монашого заведеня.

Станиславівське єпископство було опорожене цілий рік задля материяльних квестий, що-до дотації єпископства. Се дало нагоду і час на ріжні інтриги і махерства в лоні тамошної єпархії, так що они за сей рік придбали собі назву: «станиславівської фамілії галавасів».

В шкільництві наступила важна зміна з причини уступлення віцепрезидента Бобжиньского, який Полякам був надто бюрократичний а Русинам надто польонізаторский. До нового віцепрезидента д-ра Едвина Плажека мають Русини багато довіри, що приписи, які дотичать рускої мови, а доселі були лише на папері, не остануть на дальше мертвою буквою.

Згадати ще треба про приреченє президента міністрів і міністра просьвіти, що з новим шкільним роком стане отворена перша класа нової рускої гімназії в Станиславіві. — Борба за руский університет є надто сьвіжим і загально звісним фактом, щоби ми тут згадували про неї обширїйше. Завотуємо лишень, що ся подія викликала небувале одушевленє в рускій єспільности і до нового руского року, отже в несповна шести тижнях, зложено на академиків складку в сумі звиш 33 тисяч корон.

Наші народні товариства розвивали ся в мин. році загально добре і всі заявили нову енергію та розріст. Одна «Академічна Громада» упала жертвою сецесії академиків, але лише на

Малий Фейлетон.

ВОЛОДИМИР БИРЧАК.

Взаїмність.

Се діяло ся еще тоді, коли гїмназіясти не носили мундурів.

А було їх двох. Один ходив в переробленім батьковім плащи і держав руки в кишенях біля колін, а другий носив старий кожухок і мав кишенї висше грудий. Оба ходили до четвертої класї і оба залюбили ся на ставї в панні Адаляйдї, що совгала ся з офіцерами.

Субота.

Були на кінци ставу. А як побачили, що вона уже прийшла і сама привязує лижви, кинули ся неї.

Гонили мов стріли — летїли в погонї за щастем.

— Я совгаю ся з нею!

— А як вона мене схоче?...
— Ну, ну... увидимо! Най вибирає!

Причіпили лижви і ждали, котрого вибере. А один держав руки біля колін, а другий в кишенях коло грудий...

А вона не пїзвала ся на них і побігла чогось до мамці. За минуту вернула і дала їм шустку на фіґи і сказала: »Dziękuje«.

— І що вона нібито собі думав?...
— Гадає, що як має свого офіцера, то її уже все вільно?..
— І за щож вона нас має?..
— А такай офіцер, то ніби возьме її?..
— І вони гляділи на ню...

І лиш на тебе я спогляну, то душа моя усьміхавсь і розвівав ся мій жаль глибокий...

І вони голєндрували за нею великими каблуками і заїдали смачні фіґи.

Перше розчарованє.

(Ярослави Танчаковському).

Коли було за пять три на осьму, не допивав уже і снідана, а брав скоро книжки і виходив.

На рої задержував ся і чекав, аж она з гори надїде. А тимчасом ніби оглядав склеповї вистави — образки, карти з видами.

А коли надїшла, хоч кланяв ся, хоч не кланяв ся, брав її книжки і обов ішла разом. Розказувала про тих, що вчера у них були, а він оповідав про Робінзона, котрого те пер читав.

Коло її школи звертав книжки. — Тільки, аби ти, Маню, не ді-

стала нинї двїйки — і він покивав пальцем.

А вона заперечувала головою:
— Я на нинї все умію! Па! — і звикала в шкільнім будинку.

І так носив може зо два місяці її книжки. Однаково витали ся, однаково працювали ся.

Середа.

Як все, так і нинї чежав на рої. А коли надїшла, хотїв узяти її книжки.

Та нинї не дала!
— Перепрашаю — мовила — від нинї буде менї уже Геню носити книжки... Він в пятій класї, а ти...? Три паски... овва...?

І пішла.
А він постояв кілька хвиль, покивав головою і виставив за нею язик.

Запросини до передплати.

Нинїшнім числом розпочинаємо в імя Боже новий етап часу, бо шестий рік нашого видавництва.

Як в сїм першїм пїятилїтїю, так і на будуче остаємо при тїй самїй програмї, що має на цїли: оборону прав нашої Церкви, народности і накликуванє народовцїв до єдности. На тїм становищи витреваємо непоколебимо і консеквентно! Нашого національного стягу не дамо поневірати людям, що давно вибились зпід него і стали на чужу службу. Ми віримо, що надїде та хвиля, коли весь табор народовцїв стане плече об плече до борби за народнї права, а на своїм прапорї напише слова: »Проч зі злукою з ренегатами!« Наша справа за чиста і за свята, що би до неї посміли мїшатись нечистї руки!

Щоби дати нашим читателям як найвірнїший образ життя руского народа, ми постарали ся збільшити число наших кореспондентів на провінції.

В фейлетонах нашого дневника будемо містити лише вартнї твори, так з ориґінального письменства, як і перекладів.

В теї маємо на сей рік еще нїгде не друковане оповіданє бл. п. Олександра Кониського, повісь Нечуя-Левицького: »Культурнї типи старинного Сходу«, Байронову поему »Мазепа« в перекладї М. Старицького і др. До того

докінчимо ряд интересних нарисів А. Крушельницького, який надто надїслав нам свою драму п. з. »Артистка«; так само і зачата в минулім роцї збірка нарисів із студентського життя Вол. Бирчака буде друкувати ся дальше і творити окрему цілість. Л. Лопатиньскій й друкувати ме оповіданє з театрального життя п. з. »Др. Юрчин« із збірки сатиричних нарисів. Також будемо друкувати »Кавказ«, обширнїшу поему Корнила Устияновича. Вкінци приготовлюємо посмертне виданє творів одного з наших визначних письменників і сим думаємо зробити нашим читачам велику несподіванку і цїнну прислугу.

Наш »Малий фейлетон« посвятимо переважно поезії, а засїлати будуть єго як до тепер так і на дальше Богдан Лепкий, Уляна Кравченко, Лев Лопатиньский, Петро Карманський, Стефан Чарнецкий, Евген Мандичевский, Василь Шваєв, В. Залїзняк, С. А. Обуховець, Сергій Бердяєв і др. Постійно будемо удержувати в нашїй часописі літературнї і науковї огляди, чи то поодиноких письменників, чи видань. В тїм напрямї маємо рівнож обезпечену співучасть так українських, як і галицьких критиків і знатоків літератури.

Дякуючи сердечно всім нашим Прихильникам, що працею своїх рук і заохотою піддержували нас в тяжких неразхвилях, ми просимо їх також на будуче о ласкаву поміч та о приєднуванє чим раз більшого числа передплатників.

Всіх наших довжників просимо о ласкаве вирівнанє залєглостий.

Услїва передплати ті самї, що й в попереднім роцї.

Редакция »Руслана«.

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львовї, в пасажи »ГЕРМАНА« ул. Сонїшна
Небувала, сензаційна програма!
від 1. до 16. счня 1901.

При співучастї військової музики 80. п. п.

1) Увертура (Реклямограф). 2) The Gomers, сїпїв з електричними демонстраціями. 3) Awata, незрівнаний жонґлер. 4) Chester Iohustone, феноменальний американський цикліст. 5) Mourdiny, король вломачів. 6) Орлеанська дївиця, найбільшїй і найгарнїйшїй образ американського бюскопу. 7) Орхестра. 8) Брата Адам, модернистичний акт гїмнаст. 9) Carmen, італїйска сьбретка. 10) Mr. Rudolfi, артист в концертном свистаню в пальцї. 11) Riogoku, славно японська дружина. 12) Орхестра. 13) 15 білих медведїв, 4 пси, 1 кїнь. 14) Марш.

Що дня о 8 год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятницї High-Life представленє. Білєти вчаснїше можна замовляти і набути в конторї Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львовї.

МУРОВАНИЙ ДІМ

з офіцинами, садом і огородом
в БЕРЕЖАНАХ (ч. 4. побіч ставу)
продам сейчас за 4.000 зр.

Зголошеня приймає Редакция »Руслана«.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

єдиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки і веї предмети движимї против огневих шкід.

»Дністер« припоручили Преосвящ. Ординарїату Всєч. Духовеньству і вірним всім трєх Епархїй.

Фонд гваранційнї »Дністра« з днєм 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540	кор.	11	сот.	} разом 520.406 кор. 65. сот.
Резерва премїї	171.942	"	"	"	
Резерва спеціальна	6.000	"	"	"	
Фонд ємеритальний	30.924	"	64	"	

Тарифи »Дністра« умірнованї. Надвїжка річна роздїляє ся між членів в формї зворотнї. За рік 1900 дістануть члєни 8% звороту з премїї.

»Дністер« виплатив до 31. грудня 1900. відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроблемно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси »Дністра« приймають при позичках гїпотечних: Банк краввий і Каса опадности у Львовї, Коломиї, Самборї, Долинї, Сянтинї, Городенцї, Терєбовлї, Залїцкав, Городку і Богородчанах.

НА ЖИТЕ треба обезпечитись тїлько через »Дністер« в Товариствї взаїмн. обезпеч. в Країновї; в таких обезпечень через »Дністер« їде часть провізїї на рускі публічнї добродїїні цїли; полїси і квїті видає Країське Товариство рускі.

»Дністер« пошукує спосібних агентів, особливо селян господарів в окрєстностях, де ще нема близько агентий »Дністра«. Агєнти заробили вже 274.964 кор. провізїї.

Зголошеня о агєнції треба вносити до Дирекції у Львовї.

Селяне! убїгайте ся тїлько о агєнції »Дністра«.

Вїд огню обезпечайте ся тїлько в »Дністрі«.

На житє обезпечайте ся тїлько через »Дністер«.

Всїлякї

КУПОНИ

вильосованї

цїннї паперї

виплачує без потрученя провізїї або конгтїв

Контора вимїни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.

Додаток до ч. 2. і 3. „РУСЛАНА“.

Огляд минулого року 1901.

Коли схочемо занотувати найважливіші факти з минулого року, то мусимо шукати їх не на політичній полі. Минулий рік не належить до епохальних на полі політики. Але на полі винаходів збуло ся кілька важних фактів, які вже може в недалекій будуччині витворять величезний вплив на уложене ся людських відносин. В Парижі доконано зовсім удатні проби з баллоном, який дасть ся кермувати навіть против вітру, а три найбільше промислові держави (Франція, Англія і Сполучені Держави) майже рівночасно спустили у море підводні лодки, в яких залоза кільканадцять людей 12—15 годин може порушати ся під водою до 10 метрів глибоко. Третім важним винаходом, який в минулім році увійшов в фазу практичного примінення, є телеграф без дроту Марконіого. Вже отворена є станція між Новим Йорком а Ісландією, функціонує бездоганно; уряджене такої станції кількадесять разів дешевше, як заложене підморського кабля, а удержане є в дешевше кількадесять разів. Важним є сей винахід також для мореплавства, бо пр. корабель, що має апарат Марконіого може заповісти з віддаленя кількадесяти миль свій приїзд до порту, і замовити все потрібне до виладуваня свого набору. Вага такого непорозуміня на віддаленя в військових цілях видає ся в очи сама собою.

Що ми не перецінили світового значіння цих фактів, кладучи їх на чоло нашого річного огляду, відкликуємо ся на голос знаменитого писателя і природописця Юлія Верного, сего геніального фантаста, який опираючи ся на глибоких і обсяглих відомостях в своїх надзвичайно барвних і популярних повістях виворожив багато таких чудесних винаходів, які до недавня уважано недосягнуною мрією.

В одній з французьких часописній віковий писатель висказав свій погляд на XX в. Хоть Юлій Верне нині вже старий чоловік і завживає добре заслуженого супкоюю, то всеж таки заповідає з давню далекоглядністю ума і основноістю дальші постуни людскости на полі науки, винаходів і інженерії.

Обсяг часу, який тепер розпочав ся — каже Верне — побачити річи, які предвидіти зміне заледви найбуїїїша ума. Вік XX буде визначати ся передовсім тим, що можна би назвати науковими чарами. Розумію сим примінене сил і механічних способів, але разом не хочю твердити, що здобутки віку ограничать ся виключно на тім.

В дальшій ході своїх висловів Верне закидає людскости, що до тепер була надто боязливою у визисканю своїх наукових здобутків та що надто уперто держала ся давних, упертих доріг. Отже сему чоловікови, числячому 73 літ життя, нинішні люди видають ся за мало поступовими! На щастє — каже Верне — підостаючі покоління видадуть мужів, які будуть свобідні від усяких пересудів, а вік XX стане ерою найбільших помислів та їх переведеня. Небавом надійде хвиля, коли наші телеграфи і телефони будуть викликавати усьмішку пожалуваня.

По шинах будуть бічи поїзди зі скоростію 300 до 500 кілометрів на годину. З Капштану будемо вигідно їздити до Каїру; з Александрії на захід, адвоз північного побережа Середземного моря, на схід до Єрусалима і дальше. З Мароко до Гібралтару піде залізниця підморським тунелем, а тунель з Кале до Довру, ся дрібниця на 32 миль, буде мати суперників в підморських тунелях, які получат Англію з Ірландією. Прецінь вже тепер є чоловік, який думає про будову тунеля під Атлантискам океаном з Нового Йорку до Бресту. А сей чоловік зовсім не є таким мрітелем, як би здавало ся. Коли би зібрано відповідні фонди, інженери успіли би двести до здійсненя се потво не діло в

протягу 30 літ, перемагаючи своїм генієм всякі перешкоди.

Будучі залізниці не будуть мали ані скрутів, ані похилостей. Будуть гонити в простій лінії по землі, під нею, тунелями і понад нею, по мостах та віадуктах. О скілько будуть їхати скоро, о стілько безпечно і вигідно. В протягу 25 літ столиця Франції буде получена такими залізницями в усіма великими містами Європи.

З великим вдоленем згадує Верне, що вже почато визискувати силу пливучої води. Прецінь сам водопад Ніягари є невичерпанім жерелом сили. Звані водопади на землі вистарчають, щоби випродукувати шість разів стілько моторової сили, кілько єї маємо тепер, по ціні 12 разів таншій, чим при ужитю угля.

Юлій Верне думає, що вже зроблено добрий початок до побудованя правити з керма, які дійсно позволяють правити собою. Ходить о се, щоби мотор не був причиною збільшуваня величини балона. Се питанє розвляє чоловік, коли зможе сконструувати мотор порушаний силою динаміту, або стрільниної бавовни. Балон ніколи не випре залізниці, та мимо того прийде час, після думки Верного, коли кожний чоловік буде мати свою динамічну машину до літаня, як нині сей і той має ровер.

Через удосконаленя підводних лодій людскість здобуде більше царство, чим всі части світа до купи разом. Найдемо нові звірята, нову науку з новими загадками і вислідами. *Народи будуть анектували кусні морского дна, як тепер загортають дікі країни в Африці і Азії.*

Моє житє — кінчить Верне — по береги було виповнене дійсноістю і привидами. Я глядів на надзвичайні річи, а мріяв про еще надзвичайніші. А однак чую, що черга перебути земского іствованя за вчасно прийшла на мене і моє серце є повне смутку, що мушу попрощати ся на порозі такої епохи чудес, як ся, що зачинає ся...»

Концентрация Русинів в Парані. (Надіслана статя).

Доходять нас вѣсти про загальну кризу фінансову в Парані з причини застою в торговлі герви мате. З тої причини там загальний брак зарібків і гроша, а вжеж певно, що найгірше відчувавь та біда по містах, де людність робуча живе лиш з заробленого гроша. В економічнім проте інтересі тих бідних руських робітників, що розбрелісь по Курітібі і притих містах, як таког в інтересі захованя їх при руських, було-б власне тепер постарати ся згромадити їх по можности побіч двох найбільших руських осель Прудентополіс і Ріо Кляро, де би они поселили ся, беручи собі до управи кусник дикого ліса, десь безпосередно в сусідстві тих двох руських осель. Очевидно, що найліпше було би — сли би се було лише виכולальним — щоби они могли поселятись на дікім, незаселенім просторі, який ділить Прудентополіс від Ріо Кляро — на яких 10 миль в простій лінії воздушній. В сей спосіб розширять ся ті дві величезні руські оселі в напрямі взаїмного полученя ся. Тепер числїть Прудентополіс щось 10.000 Русинів в купі поселених на 40.000 гектарах, а Ріо Кляро щось 8.000 Русинів на 30.000 гектарах. (Русини становлять в Прудентополіс і рускім т. є. північнім Ріо Кляро більше як 90% усеї людности тих кольоній). Коли би так туди згромадити розсипаних по містах робітників руських, а також в міру можности, і тих руських поселенців, що розсипані малими групами по чужоплеміньних кольоніях — могли би з часом ті дві найбільші руські оселі получитьь в одну величезну руску оазу, а ті розсипані по Парані руські розбитки були би уратовані від винародовленя.

Вправді і по рільничих кольоніях відчувавь ся тяжко той брак зарібку при «герві», а проте брак гроша, але там бодай має кольоніст що їсти, сли працює на своїм куснику землі; як не

допише житю, то має бодай фасолю і кукурудзу або мандіоку.

Средства на прокормленє тих бідних робітників на час, доки би они дочекали ся власного хліба — а радше власного «фейжону» (фасолі) і кукурудзи — можна узяскати в сей спосіб, що наші святички на обох тих оселях урядили би такі громадські заповогові шпихлірі, куди би загосподаровані вже поселенці жертвували збіжє на прокормленє своїх бідних братів — бездомних бурлаків — що по кільколітнім волокитстві по Парані тепер скотїли би осісти на ґрунті і забезпечити собі і дітям бодай кусник власного хліба. Пізнійше мали би они обовязок віддати ту заповогу.

Була би подвійна користь з такої акції: і гуманна і національна. — Уратовало би ся тих бідних наших «vaga bundos» від крайної нужди, яка їх тепер жаде та разом захвало би ся їх від винародовленя.

Дікий, незаселений простір, що ділить Прудентополіс від Ріо Кляро, належить до держави і може би она позволила там осідати місним робітниками позбавленим праці, тим більше, що прецінь се лежить в інтересі держави — особливож такої некультурної ще і убогої як Парана — щоби заселити безужиточно стоячий пустар і то без ніякого кошту із сторони держави, а притім усунути з міст надмір голодного люду робучого. — Очевидно, що держава надто жадала би від тих людей відтак якоїсь сплати за землю.

Нехай отже подумають над тим наші святички в Парані. Прецінь ті бідні дроворуби і водовози тай пньшого рода міські робочі люди — се колишні газди, що мали в краю своє газдівство і то, значайно, більше, як ті переселенці-бідьаки, що доробили ся на кольоніях своего господарства... Заведених в надїях на добро заморське, не брала ся тяжка праця в діких пралісах; они з жалю і туги стратили гроші, а відтак пішли шукати зарібків по містах.

Така концентрация руських поселенців відбуває ся там вправді в малій мірі і сама собою. Іменно чулисьмо вже давнійше, що руські поселенці в приморської кольонії Кастельно в великій часті переселили ся до Ріо Кляро (де є найліпша земля з усіх тамошних кольоній). (При тім годить ся примітити, що пересічній землі в Парані далеко до нашого українського чорнозему, а навіть далеко йї до нашого доброг сокальського ґрунту. Ззагалі такої землі як на нашій Русі не легко деінде найти хотьби й з морем, а бодай і широкої нашой-неуажної землі!) — Також доносять звідтам, що Русини з кольонії Жандаґи намірять переселити ся до Ріо Кляро (о 14 миль віддаленого) а вчасті до Прудентополіс, і ждуть лише, щоби якомь могли продати свою не конче добру землю, хоть вже управлену.

Наш Русин, хоть який він непорадний і пасивний, але має ту добру для захованя своєї національности примету, що єго все дуже сильно тягне «до своїх», там де «більше своїх», — де більша є своя «громада». — Чули ми пр., що багато руських поселенців з подальших менших руських осель переселяло ся до Прудентополіс, часто навіть зі значною стратою матерільною, щоби лиш бути в великій своїй рускій громаді і мати церковь. Монастир Василянський з церквою і хорошею відправою становить там значну силу атракційну для неодного з руських поселенців з подальших кольоній. Є там звичай, що деякі Русини з дальших осель (нпр. св. Барбари і т. др.) їдуть бодай раз в рік на велике свята до церкви до Прудентополіс. Неодн з таких святючних гостей переселяє ся відтак на стало до своїх, до Прудентополіс, — особливо сли ще не є надто звязаний економічно з своєю оселею, хоть нераз і сей економічний згляд кладе наш поселенець на друге місце, — і переносить ся до своїх.

Треба отже користати з того концентраційного напряду наших поселенців, і доки ще

